

לעילוי נשמת
שלום בן משה

התנ"ך עם מפרשים, מסודרים ומנוקדים

The Tanach with commentaries, Organized and Vowelized

Blank oval space

דניאל פרק י"ב

דניאל פרק י"ב

א עולם - ומהם יקיצו לסבול חרפה ובזיון מתמיד עד עולם, והם הרשעים שבהם.
ב והמשפלים יזהרו כזוהר הרקיע ומצדיקי הרבים פפוכבים לעולם ועד:

א ובעת ההיא יעמד מיכאל השר הגדול העמד על-בני עמך והיתה עת צרה אשר לא-נהיתה מהיות גוי עד העת ההיא ובעת ההיא ימלט עמך פלי-הנמצא כתוב בספר:

מצודת ציון: יזהירו - ענינו הארה וזריחה.
מצודת דוד: והמשפלים יזהרו כזוהר הרקיע - החכמים שבהם יזהירו כזוהר הרקיע. ומצדיקי הרבים פפוכבים - המלמדים דרך ה' לרבים הם יזהירו ככוכבים. לעולם ועד - חוזר גם על המשכילים.

מצודת דוד: ובעת ההיא יעמוד מיכאל השר הגדול - לבקש רחמים על ישראל. העומד על בני עמך - הרגיל לעמוד תמיד ללמד סניגוריא על ישראל. והיתה עת צרה אשר לא נהיתה גוי - אז תהיה עת צרה על ישראל אשר לא נהיתה עליהם מעת היתה לגוי. עד העת ההיא - כי הקרן הזעירה שהיא ממלכות ישמעאל יצר להם מאד, כמו שנאמר (דניאל ז' כה) "ולקדישי עליונין יבלא וכו'". ובעת ההיא ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר - כאשר יצר להם מאד ימלט עמך, ורק כל הנמצא כתוב בספר ימלט, רוצה לומר: הצדיקים ויראי ה', שנאמר בהם (מלאכי ג' יז) "ויפתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו".

ד ואתה דניאל סתם הדברים וחתם הספר עד-עת קץ ישוטטו רבים ותרבה הדעת:

ב ורבים מישיגי אדמת-עפר יקיצו אלה לחני עולם ואלה לתרפות לזראון עולם:

מצודת ציון: ישוטטו - ענינו התנועה אנה ואנה, כמו (ירמיה ה' א) "שוטטו בחוצות ירושלים", והושאל על תנועת המחשבה.
מצודת דוד: ואתה דניאל סתם הדברים - אף המעט שידעת מדברי הנבואה ההיא, כתבם בדברים סתומים וברמזים. וחתום הספר - כתבם בספר בדברים חתומים, וכפל הדבר במילות שונות לזרוז ולהזהירו ביותר. עד עת קץ ישוטטו רבים ותרבה הדעת - עד בא עת קץ הגאולה הנה רבים ישוטטו בתנועת המחשבה להשכיל אמיתת הקץ, ויתרבה הדעת לחקור ביותר, וכאומר: הנה יחקורו עד עת הקץ, ולא ידעו מאומה. אבל בכוא העת, אז יופקחו עיני כל להבין רמזי זמן הגאולה.

מצודת ציון: אדמת עפר - כפל המילה בשמות נרדפים, וכן (דניאל ח' כא) "והצפיר השעיר". לזראון - ענינו בזיון, וכן (ישעיה ס"ו כד) "ויהיו דראון לכל בשר".

ה וראיתי אני דניאל והנה שנים אחרים עמדים אחד הנה לשפת היאר ואחד הנה לשפת היאר:

מצודת דוד: ורבים - על כי לא יעמדו בתחיה אם מהישרים, לזה אמר ורבים - ולא כולם. מישיגי אדמת עפר יקיצו - הרבה מן המתים יעמדו בתחיה, ובדרך שאלה אמר לשון שינה והקצה. אלה לחני עולם - מהם יקיצו לחיי עולם, רוצה לומר: לחיות חיי נעימים עד עולם, והם הצדיקים שבהם. ואלה לתרפות לזראון

דניאל פרק י"ב

המועד. וְאֹמְרָהּ - אל המלאך הדובר בי. מֶה אַחֲרִית אֱלֹהֵי - מהו הקץ והסוף הנרמז במועדים האלה.

ט וַיֹּאמֶר לָךְ דָּנִיֵּאל כִּי־סִתְּמִים וְחַתְּמִים הַדְּבָרִים עַד־עֵת קֵץ:

מצודת דוד: וַיֹּאמֶר לָךְ דָּנִיֵּאל וגו' - רוצה לומר: לך משאלתך ולא תשאל עוד, כי דברי הגאולה יהיו סתומים וחתומים ברמז לבל ידעוה עד עת קץ, אבל בבוא הקץ יתחכמו הכל להבין הרמז.

י וְתִבְרְרוּ וְיִתְלַבְּנוּ וַיִּצְרְפוּ רַבִּים וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים וְלֹא יִבְיֵנוּ כָּל־רְשָׁעִים וְהַמְּשַׁפְּלִים יִבְיֵנוּ:

מצודת ציון: וְתִבְרְרוּ - מלשון ברור. וְיִתְלַבְּנוּ - מלשון ליבון, וענינו העמדת הדבר על ברורו.

מצודת דוד: וְתִבְרְרוּ וְיִתְלַבְּנוּ - הדברים יתבררו ויתלבנו על ידי חוקרים ומחשבים, רוצה לומר: יחפצו לברר הדברים, וללבן לדעת האמת. וַיִּצְרְפוּ רַבִּים - רוצה לומר: רבים יחשבו אשר יצא חשבונם צרוף ומזוקק מבלי שגיאה. וְהִרְשִׁיעוּ רְשָׁעִים - ובעבור זה ירשיעו הרשעים לומר הואיל ולא בא המשיח בזמן אשר יצא לפי חשבונם, שוב לא יבוא. וְלֹא יִבְיֵנוּ כָּל רְשָׁעִים - לתלות הדבר בטעות החשבון. וְהַמְּשַׁפְּלִים יִבְיֵנוּ - אבל המשכילים יבינו לתלות הדבר בטעות החשבון, ולא יתייאשו מן הגאולה.

יא וּמַעַת הוֹסֵר הַתְּמִיד וְלִתְּת שְׁקוּץ שִׁמְם לַיָּמִים אֵלֶּף מְאֹתִים וְתִשְׁעִים:

מצודת דוד: וּמַעַת הוֹסֵר הַתְּמִיד וְלִתְּת שְׁקוּץ שִׁמְם לַיָּמִים - גם אלה דברי המלאך, שאמר לו מן העת אשר נתבטל התמיד בחורבן הבית השני, ונגזר לתת במקום המקדש את המשוקץ ומושתק כאבן. יָמִים אֵלֶּף מְאֹתִים וְתִשְׁעִים - רוצה לומר: מן העת ההיא מנה ימים אלף מאתיים ותשעים, ולא ידענו אם ימים ממש או שנים, ומה יהיה אז.

יב אֲשֶׁר־יִמְחַקֵּה וַיִּגִּיעַ לַיָּמִים אֵלֶּף שָׁלֹשׁ מְאֹת שָׁלֹשִׁים וְחַמְּשָׁה:

דניאל פרק י"ב

מצודת ציון: הַיָּאוּר - בתורה תירגם אונקלוס "נְהָרָא".

מצודת דוד: וְהִנֵּה שְׁנַיִם אַחֲרִים עֹמְדִים - שני מלאכים אחרים מלבד המלאך הדובר בי. אֶחָד הֵנָּה - מהעבר מזה. לְשֵׁפֶת הַיָּאוּר - הוא נהר חדקל.

ו וַיֹּאמֶר לְאִישׁ לְבוּשׁ הַבְּדִים אֲשֶׁר מִמַּעַל לַמַּיַמִּי הַיָּאוּר עַד־מָתִי קֵץ הַסְּפָאוֹת:

מצודת ציון: הַסְּפָאוֹת - המכוסה, כמו (דברים י"ז ה) "כִּי יִפְּלֵא מִמֶּךָ".

מצודת דוד: וַיֹּאמֶר - אחד מהם אמר. לְאִישׁ לְבוּשׁ הַבְּדִים - הוא המלאך הדובר בו, כי כן ראוהו לבוש כמו שנאמר למעלה. אֲשֶׁר מִמַּעַל לַמַּיַמִּי הַיָּאוּר - אשר עמד ממעל למימי היאור. עַד מָתִי קֵץ הַסְּפָאוֹת - רוצה לומר: עד מתי יתאחר קץ המכוסה.

ז וְאֲשַׁמְעֵ אֶת־הָאִישׁ | לְבוּשׁ הַבְּדִים אֲשֶׁר מִמַּעַל לַמַּיַמִּי הַיָּאוּר וַיִּרְם יְמִינוֹ וּשְׂמֹאלוֹ אֶל־הַשָּׁמַיִם וַיִּשְׁבַּע בְּחַי הָעוֹלָם כִּי לְמוֹעֵד מוֹעֲדִים וְחֻצֵי וּכְכֹלוֹת נִפְיָן יִדְעֵם־קוֹדֵשׁ תִּכְלִינָה כָּל־אֱלֹהֵי:

מצודת ציון: נִפְיָן - ענינו הרצוץ עם הפיזור, כמו (שופטים ז' יט) "וְנִפְּוֹץ הַכַּדִּים". יָד - ענינו כח שהוא ביד.

מצודת דוד: וְאֲשַׁמְעֵ אֶת הָאִישׁ - שמעתי את האיש וכו' שהיה מדבר. וַיִּרְם יְמִינוֹ וּשְׂמֹאלוֹ אֶל הַשָּׁמַיִם - כדרך הנשבעים, וכמו שנאמר (בראשית י"ד כב) "הִרְמוֹתִי יָדִי אֶל ה'". וַיִּשְׁבַּע בְּחַי הָעוֹלָם - בה' שהוא מחיה העולם ומעמידו. לְמוֹעֵד מוֹעֲדִים וְחֻצֵי - לזמן שני זמנים וחצי זמן. וּכְכֹלוֹת נִפְיָן יָד עַם קוֹדֵשׁ - וכאשר יכלה נפוצות כח עם קודש, רוצה לומר: כאשר ימורק העון, ותכלה מהם נפוצות הכח שהיה להם בקושי הגולה, ויקבלו ישראל את המלוכה בארץ ישראל.

ח וְאֲנִי שִׁמְעָתִי וְלֹא אֲבִין וְאֹמְרָה אֲדַגֵּי מֶה אַחֲרִית אֱלֹהֵי:

מצודת דוד: וְאֲנִי שִׁמְעָתִי וְלֹא אֲבִין - עם כי אני שמעתי דברי המלאך, הנה לא אבין כמה הוא

מצודת ציון: המְחֶכֶה - ענינו תקוה, כמו (ישעיה ס"ד ג) "יַעֲשֶׂה לְמַחֲכֶה לוֹ".

מצודת דוד: אֲשֶׁרִי הַמְחֶכֶה וְיִגִיעַ וְגו' - אשרי למי שמחכה לה ויגיע אליה, וחוזר ומפרש התקוה בהגעה יהיה לימים אלף שלש מאות שלשים וחמשה, וגם זה לא ידענו כמוהו, ואם דניאל אמר שמעתי ולא אבין, והמלאך השיבו סתומים וחתומים הדברים, ואיך אם כן נדעם אנחנו.

יא **וְאַתָּה לֵךְ לְקַיֵּץ וְתִנְוִית וְתַעֲמִיד לְגִרְלָהּ לְקַיֵּץ הַקָּמִיץ:**

מצודת ציון: הַקָּמִיץ - כמו הימים במ"ם.

מצודת דוד: וְאַתָּה לֵךְ לְקַיֵּץ וְגו' - רוצה לומר: בעת ימלאו ימיך תלך לבית עולמך אשר הוא קץ לכל בשר, ושם תנוח עם הצדיקים, ותעמוד בתחיה לקחת גורלך הניתן לחלקך אחר התחיה. ואמר בלשון בני אדם החולקים על פי גורל. **לְקַיֵּץ הַקָּמִיץ** - רוצה לומר: העמידה בתחיה ולקחת הגורל תהיה בסוף הימים.

דניאל
פרק י"ב

א וַיְהִי בְּעֵת הַשָּׂר הַגָּדוֹל
הָעֹמֵד עַל־בְּנֵי עַמּוּדָה וְהִתְהַלְּכָה עֵת צָרָה אֲשֶׁר
לֹא־נִהְיִיתָה מִקִּינֹת גְּוִי עַד הָעֵת הַהִיא וּבָעֵת
הַהִיא יִמְלֹט עַמּוּדָה כָּל־הַנִּמְצָא כְּתוּב בְּסֵפֶר:

ב וּרְבִים מִיַּשְׁנֵי אֲדַמְת־עֶפְרַיִם יִקְיָצוּ אֱלֹהִים
לְחַנְי עוֹלָם וְאֱלֹהִים לְחַרְפוֹת לְדַרְאוֹן עוֹלָם:

ג וְהַמְשַׁפְּלִים יִזְהָרוּ כִּזְהַר הַרְקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי
הַרְבִּים כְּכּוֹכְבִים לְעוֹלָם וָעֶד:

ד וְאַתָּה דָּנִיֵּאל סֵתֶם הַדְּבָרִים וְחַתֶּם הַסֵּפֶר
עַד־עֵת קֵץ יִשְׁטְטוּ רַבִּים וְתִרְבֶּה הַדְּעָת:

ה וּרְאִיתִי אֲנִי דָּנִיֵּאל וְהִנֵּה שְׁנַיִם אַחֵרִים
עֹמְדִים אַחַד הִנֵּה לְשֵׁפֶת הַיָּאֵר וְאַחַד הִנֵּה לְשֵׁפֶת
הַיָּאֵר:

ו וַיֹּאמֶר לְאִישׁ לְבוֹשׁ הַבְּדִים אֲשֶׁר מִמַּעַל
לְיָמֵי הַיָּאֵר עַד־מָתִי קֵץ הַסְּלֵאוֹת:

ז וְאַשְׁמַע אֶת־הָאִישׁ לְבוֹשׁ הַבְּדִים אֲשֶׁר
מִמַּעַל לְיָמֵי הַיָּאֵר וַיֵּרָם וַיִּמְנוּ וַשְׂמֵאלוֹ אֶל־
הַשָּׁמַיִם וַיִּשְׁבַּע בְּחַי הָעוֹלָם כִּי לְמוֹעֵד מוֹעֲדִים
וְחֻצֵי וּכְכֹלוֹת נִפְץ יִדְעִם־קֹדֶשׁ תִּכְלִינָה כָּל־
אֱלֹהִים:

ח וְאַנִּי שָׁמַעְתִּי וְלֹא אָבִין וְאַמְרָה אֲדַנִּי מָה
אַחֲרִית אֱלֹהִים:

ט וַיֹּאמֶר לָךְ דָּנִיֵּאל כִּי־סִתְּמִים וְחַתְּמִים
הַדְּבָרִים עַד־עֵת קֵץ:

י וַתִּבְרְרוּ וַיִּתְּלַבְּנוּ וַיִּצְרְפוּ רַבִּים וְהַרְשִׁיעוּ
רָשָׁעִים וְלֹא יָבִינוּ כָּל־רָשָׁעִים וְהַמְשַׁפְּלִים יָבִינוּ:

יא וּמַעַת הוֹסֵר הַתְּמִיד וְלִתְּת שְׁקוּץ שִׁמְם
יָמִים אֶלֶף מֵאַתִּים וְתִשְׁעִים:

יב אֲשֶׁרֵי הַמַּחְסָה וַיִּגִּיעַ לְיָמִים אֶלֶף שָׁלֹשׁ
מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְחַמְשָׁה:

יג וְאַתָּה לָךְ לִקְצֵי וְתִנּוּת וְתַעֲמִד לְגִרְלָהּ לִקְצֵי
הַיָּמִין:

דניאל
פרק י"ב

א וַיְהִי בְּעֵת הַשָּׂר הַגָּדוֹל
הָעֹמֵד עַל־בְּנֵי עַמּוּדָה וְהִתְהַלְּכָה עֵת צָרָה אֲשֶׁר
לֹא־נִהְיִיתָה מִקִּינֹת גְּוִי עַד הָעֵת הַהִיא וּבָעֵת
הַהִיא יִמְלֹט עַמּוּדָה כָּל־הַנִּמְצָא כְּתוּב בְּסֵפֶר:

ב וּרְבִים מִיַּשְׁנֵי אֲדַמְת־עֶפְרַיִם יִקְיָצוּ אֱלֹהִים
לְחַנְי עוֹלָם וְאֱלֹהִים לְחַרְפוֹת לְדַרְאוֹן עוֹלָם:

ג וְהַמְשַׁפְּלִים יִזְהָרוּ כִּזְהַר הַרְקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי
הַרְבִּים כְּכּוֹכְבִים לְעוֹלָם וָעֶד:

ד וְאַתָּה דָּנִיֵּאל סֵתֶם הַדְּבָרִים וְחַתֶּם הַסֵּפֶר
עַד־עֵת קֵץ יִשְׁטְטוּ רַבִּים וְתִרְבֶּה הַדְּעָת:

ה וּרְאִיתִי אֲנִי דָּנִיֵּאל וְהִנֵּה שְׁנַיִם אַחֵרִים
עֹמְדִים אַחַד הִנֵּה לְשֵׁפֶת הַיָּאֵר וְאַחַד הִנֵּה לְשֵׁפֶת
הַיָּאֵר:

ו וַיֹּאמֶר לְאִישׁ לְבוֹשׁ הַבְּדִים אֲשֶׁר מִמַּעַל
לְיָמֵי הַיָּאֵר עַד־מָתִי קֵץ הַסְּלֵאוֹת:

ז וְאַשְׁמַע אֶת־הָאִישׁ לְבוֹשׁ הַבְּדִים אֲשֶׁר
מִמַּעַל לְיָמֵי הַיָּאֵר וַיֵּרָם וַיִּמְנוּ וַשְׂמֵאלוֹ אֶל־
הַשָּׁמַיִם וַיִּשְׁבַּע בְּחַי הָעוֹלָם כִּי לְמוֹעֵד מוֹעֲדִים
וְחֻצֵי וּכְכֹלוֹת נִפְץ יִדְעִם־קֹדֶשׁ תִּכְלִינָה כָּל־
אֱלֹהִים:

ח וְאַנִּי שָׁמַעְתִּי וְלֹא אָבִין וְאַמְרָה אֲדַנִּי מָה
אַחֲרִית אֱלֹהִים:

ט וַיֹּאמֶר לָךְ דָּנִיֵּאל כִּי־סִתְּמִים וְחַתְּמִים
הַדְּבָרִים עַד־עֵת קֵץ:

י וַתִּבְרְרוּ וַיִּתְּלַבְּנוּ וַיִּצְרְפוּ רַבִּים וְהַרְשִׁיעוּ
רָשָׁעִים וְלֹא יָבִינוּ כָּל־רָשָׁעִים וְהַמְשַׁפְּלִים יָבִינוּ:

יא וּמַעַת הוֹסֵר הַתְּמִיד וְלִתְּת שְׁקוּץ שִׁמְם
יָמִים אֶלֶף מֵאַתִּים וְתִשְׁעִים:

יב אֲשֶׁרֵי הַמַּחְסָה וַיִּגִּיעַ לְיָמִים אֶלֶף שָׁלֹשׁ
מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְחַמְשָׁה:

יג וְאַתָּה לָךְ לִקְצֵי וְתִנּוּת וְתַעֲמִד לְגִרְלָהּ לִקְצֵי
הַיָּמִין:

